

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук;
Король С. М., канд. політ. наук;
Куліш А. М., д-р юрид. наук;
Лобко Н. В., канд. іст. наук;
Нестеренко В. А., канд. іст. наук;
Піскун В. М., д-р іст. наук;
Семенов В. М., канд. наук з держ. упр.;
Сухонос В. В., д-р. юрид. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 11 від 11.05. 2017 р.)

**Суспільно-політичні процеси на українських землях:
історія, проблеми, перспективи** : матер. IV Всеукр. наук.-
практ. конф. : у 2 част. (Суми, 19 травня 2017 р.) / ред. колегія :
В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов та ін. – Суми : Сумський
державний університет, 2017. – Ч. 1. – 100 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 703 від 5 грудня 2016 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

2. Обзор деятельности Харьковского местного управления Общества попечения о раненых и больных воинах со времени объявления Турции войны по 1 июля 1877 года // Харьковский календарь на 1878 год. – Х.: Изд. Харьк. губ. стат. комитета, 1877. – С. 229-243.

3. Отчет о деятельности харьковского местного управления общества попечения о раненых и больных воинах, состоящего под покровительством Ее Императорского Величества за 1877 год // Харьковские губернские ведомости. – 1878, 18 июля. – С. 2.

4. Отчет о деятельности харьковского местного управления общества попечения о раненых и больных воинах, состоящего под покровительством Ее Императорского Величества за 1877 год // Харьковские губернские ведомости. – 1878, 23 июля. – С. 1.

5. Отчет о приходе и расходе сумм харьковского местного управления общества попечения о раненых и больных воинах за 1877 год // Харьковские губернские ведомости. – 1878, 8 августа. – С. 3.

6. Отчет сумского отделения Общества попечения о больных и раненых воинах // Харьковские губернские ведомости. – 1878, 18 сентября. – С. 3.

7. Полное собрание законов Российской империи. Собрание 2. – СПб.: в Тип. 2 Отд-ния Собств. е. и. в. Канцелярии, 1830–1885. – Т. 48, отд. 1: 1873: От № 51724–52436. – 1876. – 911 с.

8. Харьковский календарь на 1879 год. – Х.: Изд. Харьк. губ. стат. комитета, 1878. – разд. паг.

КУЩ В. О.

(Сумський державний університет)

БОЙОВИЙ ШЛЯХ МАЙОРА КУДАКОВСЬКОГО

Із сім'ї Власа Кудаківського (із хутора Овраменків Рогинської сільської ради Роменського району Сумської області) вийшов Герой Радянського Союзу Лев Власович Кудаківський. Народився він 22 вересня 1918 року у місті Владивосток (адміністративний центр Приморського краю, порт на Тихому океані). Його батьки переселилися на заробітки на Далекий Схід [5, с. 54]. У 1934 році родина Кудаківських переїхала в місто Балашиху під Москвою. Через два роки Лев

Власович закінчив місцеву середню школу і разом з батьками, Власом Маларовичем та Євгенією Спирідонівною, повернувся в Україну на Роменщину. Поселилися вони у Ромнах за адресою 5-й пер. Ворошилова, 2-а (Засульський мікрорайон). На хутір вони вже не поверталися. Як згадує Черевична Ольга (завідуюча Рогинської сільської бібліотеки) в селі Рогинці жила одна жінка, яка була родичкою родині Кудаківських, та на жаль, її вже немає в живих.

У 1937 році Лева Власовича Кудаківського призвали до лав Червоної Армії та направили на військовий факультет Московського інституту фізичної культури та спорту (заснований у 1909 році, готує офіцерів-спеціалістів з фізичної підготовки та спорту) [2]. В травні 1941 року Лев Власович закінчив Червонопрапорний військовий факультет інституту та отримав звання лейтенанта.

Після інституту Л.В. Кудаківський служив викладачем з фізичної підготовки та спорту Горьківського зенітно-артилерійського та Пензенського артилерійського училищ. З 1942 року він був інструктором з лижної підготовки, командиром роти, заступником командира батальйону, командиром окремого лижного батальйону [14].

22 червня 1941 року німецька армія напала на СРСР. На той час Лев Власович відпочивав у Ромнах після успішного закінчення навчання [4, с. 169]. Офіцер відразу рвався на фронт, але йому відмовили. Лише 25 лютого 1942 року Роменський військкомат призвав молодого лейтенанта.

Стрілецький полк, до якого зарахували Л. В. Кудаківського, у березні-квітні 1942 року брав участь у боях під Москвою (Захарівська контрнаступальна операція), вив тяжкі оборонні бої на Калінінському фронті (Рібшевська та Демидівська наступальні операції в Калінінській та Смоленській областях, серпень-вересень 1943 р.), а згодом і на І Прибалтійському (Вітебська та Полоцька наступальні операції

в Білоруській РСР (жовтень 1943 р. - липень 1944 р.) та останній для Кудаківського наступальній операції в Литовській РСР (липень 1944 р.).

З нагородного листа ми дізнаємося про мужність та стійкість, які проявляв Л. В. Кудаківський в боях з німецькими окупантами. Декілька раз він був поранений, двічі мав контузію.

17 квітня 1942 року він діяв як заступник командира стрілецької роти 403 саперного батальйону 145 стрілецької дивізії. В боях під радгоспом Міловідом поблизу Велиж був контужений. Влітку 1942 року Лева Власовича Кудаківського призначили командиром стрілецької роти 403 саперного батальйону 145 стрілецької дивізії. 1 серпня 1942 року, обороняючи свій район поблизу села Токовни Калінінського фронту проти чисельно переважаючих сил противника, під час відбиття атаки німців, він знову отримав контузію. Вже під час наступу на село Дубаші Калінінського фронту, Лев Власович Кудаківський був поранений. До кінця бою йому довелося покинути фронт та вибути до госпіталю.

В квітні 1943 року майор Лев Власович Кудаківський уже командував 3-м стрілецьким батальйоном 992 стрілецького полку 306-ї Рибшевської Червонопрапорної стрілецької дивізії.

Влітку 1943 року війська фронту перейшли в наступ. Полк, в який входив стрілецький батальйон Л. В. Кудаківського, діяв на головному напрямку в районі Духовщини. У боях в районі Рибшево восени 1943 року відзначилася 306-а стрілецька дивізія полковника Кучерявенка, за що вона отримала назву «Рибшевська».

Противник проявляв сильний опір в районі Духовщини. Командир батальйону Л.В. Кудаківський знаходився в бойових порядках підрозділів і вміло управляв боєм. На Калінінському фронті 23 вересня 1943 року він знову був легко поранений та вибув у госпіталь.

Після одужання в кінці 1943 року майор знову прийняв стрілецький батальйон та почав готувати особовий склад до наступальних боїв. На місцевості, обладнаній на зразок фашистської оборони, особовий склад тренувався у форсуванні річок, подоланні оборонних рубежів.

В лютому 1944 року разом з іншими з'єднаннями 43-й стрілецький батальйон був перекинутий в район Городка, де армія I Прибалтійського фронту взяла участь у Вітебській операції.

До весни 1944 року частини корпусу – 306-а (генерал-майор Кучерявенко), 179-а (полковник Шкурін) та 357-а (генерал-майор Кудрявцев) стрілецькі дивізії, 10-а гвардійська танкова бригада (полковник Волков), п'ять артилерійських та мінометних полків, два батальйони 5-ї штурмової інженерно-саперної бригади, зайняли позиції на так званому «зароновському виступі» в районі Вітебська.

У червні 1944 р. розпочалася одна з найбільш стратегічних наступальних операцій Великої Вітчизняної війни – «Багратіон». Підрозділи 306-ї стрілецької дивізії, переслідуючи противника, вийшли до берегів Західної Двіни. Рано вранці 22 червня 1944 року після артнальоту корпус наніс удар на Шуміліно з задачею до кінця першого дня вийти головними силами на рубіж висота 147,9, Дворище, Рябушкове, а передовим загонам з танками – на рубіж Слободка, Добея, Плющевка.

В цих боях і відзначився батальйон майора Лева Власовича Кудаківського. Він першим переправився на лівий берег Західної Двіни та захопив плацдарм поблизу села Шарипіно. Вночі 23 червня 1944 року, після тривалої артилерійської та авіаційної підготовки війська 1-го Прибалтійського фронту, в тому числі й батальйон 992-го стрілецького полку 306-ї стрілецької дивізії 43-ї армії під командуванням майора Л. В. Кудаківського, перейшли в наступ

[9]. В цей день війська успішно прорвали оборону ворога і за 2 дні пройшли 30 км вглиб його території. Німці були відкинута на протилежний берег річки.

О 7 годині ранку 23 червня німці почали контр-атаку з артобстрілу. Потім комбат почув у небі гул моторів. З заходу йшла дев'ятка пікіруючих бомбардувальників Ю-87. Керуючи боєм, Кудаківський вміло маневрував підрозділами, приймав необхідні міри з ліквідації загрози та відновлення бойового порядку в батальйоні. І ворожа атака була відбита.

Ініціативу та доблесть воїнів передових загонів було оцінено належним чином. Більше 15 воїнів корпусу стали Героями Радянського Союзу. Це високе звання присвоїли і майору Кудаківському. В кінці липня він писав матері, Євгенії Спірідоновні: «Я живий, здоровий, почуваю себе добре. У цьому місяці ми прогнали німця на 400 кілометрів. Скоро наша держава буде звільнена повністю. До чого ж хочеться побачити мирне небо над головою! Ти можеш пишатися сином, мама. Посилаю тобі вирізку з газети, мені присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Скоро побачимось, рідна...» [13, с. 367].

Та не судилося відважному роменцю повернутися в рідний край. 29 липня 1944 року, звільняючи литовське селище Саламестис, під час Шяуляйської наступальної операції Лев Власович був смертельно поранений. Про загибель відважного офіцера згадує офіцер Вінополь Семен Моїсєєвич, уродженець Житомирщини: «Він з радистом під час артобстрілу встав на відкритій місцевості, хотів вийти на зв'язок зі штабом полку. Я проходив мимо зі своїми мінометчиками, сказав йому: «Комбат, спустись вниз, ти ж як на долоні!», але він відмахнувся, мене не послухав, через якийсь час поруч з ним розірвався снаряд, і йому осколок попав прямо в голову, зразу на смерть» [12, с. 50].

1. *Белобородов А. П.* Всегда в бою / А. П. Белобородов. – М.: Экономика, 1978. – 396 с.

2. Военный институт физической культуры. 1909-2014 / Под ред. докт. пед. наук, профессора А. А. Обвинцева. – СПб., 2014. – С. 70.
3. *Гриченко І. Т.* Подвиг. Нариси про Героїв Радянського Союзу. Вид 2-ге. / І. Т. Гриченко, М. М. Головін. – Х.: Прапор, 1973. – С. 141-142.
4. *Грыченко И.Т.* Подвиг: документальные очерки о Героях Советского Союза / И. Т. Нрыченко, Н. М. Головин. – М.: Прапор, 1975. – С. 169-170.
5. *Діденко В. В.* Рогинці та рогинчани: монографія / В.В. Діденко. – К.: Аграрна наука, 2005. – 122 с.
6. *Зайцев А. Д.* Зачислен навечно: Биографический справочник: В 2-х книгах / А. Д. Зайцев, И. И. Рошин, В. Н. Соловьев. – М.: Политиздат, 1990. – С. 333-334.
7. Золотые Звезды Приморья. – Владивосток, 1983. – С. 121-124.
8. Каталог советских воинских захоронений в Литве. – С. 62.
9. Навечно в сердце народном / ред. И. П. Шамякин. – Минск: Белорусская Советская Энциклопедия, 1984. – С. 275-276.
10. Наказ Верховному Головнокомандуючому Генералу армії Баграмяну // Червона Зірка. – 25 червня 1944. – С. 1.
11. Наказ Президії ВР СРСР про присвоєння звання Героя Радянського Союзу генералам, офіцерському, сержантському та рядовому складу Червоної Армії // Червона Зірка. – 23 липня 1944. – С. 3.
12. Операция «Багратион». Освобождение Белоруссии — М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2004. — С. 50.
13. *Синицын А. М.* Герои огненных лег: очерки о москвичах – героях Советского Союза / А. М. Синицын. – М.: Моск. рабочий, 1982. – Т. 5. – С. 362-367.
14. *Сорокин Ю. К.* Атлетизм воина / Ю. К. Сорокин, А. Н. Воробьев. – 2-е изд., доп. – М.: Физкультура и спорт, 1987. – 79 с.
15. Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. – Суми: Рекламно-видавниче об'єднання «АС-Медіа», Сумський державний університет, 2003. – С. 235.
16. *Харитонов С.* Место сбора – стадион «Динамо» / Сергей Харитонов // Красная Звезда. – 22-28 июня 2011. – С. 23.
17. Этих дней не смолкнет слава: материалы I Респ. студ. воен.-науч. конф. (Гродно, 14 февраля 2008 г.) / ГрГУ им. Я. Купалы; редкол.: В. И. Гавроник (отв. ред.) [и др.]. – Гродно: ГрГУ, 2008. – С. 350.